

INNSPILL FRA STAVANGERBARNEHAGENES FORELDREFORENING

Departementet begrunner behovet for ny barnehagelov basert på at kommunene har fått overført flere oppgaver og plikter for barnehage sektoren – spesielt hva angår finansiering og ansvar for å nå full dekningsgrad. Departementer foreslår å slette eksisterende lov og erstatte den med en ny.

Lovforslaget baserer seg på at kommunene skal få større myndighet over sektoren og har som basis at det skal legges til rette for stor frihet for at utforming av kvalitetskrav mv. skal fastsettes i kommunene. Dette gjøres parallelt med at kommunene skal ha fokus på full barnehagedekning.

Kommunene har stort press på kostnader og et stort press på å øke utbyggingsgraden. Som foreldre er vi skeptiske til at fundamentale konkrete kvalitetskrav foreslås erstattet med en del generelle målsetninger som er vesentlig mindre konkrete og målbare og derigjennom langt mindre angripelige.

Lovforslaget har som formål å sikre høy kvalitet i barnehagetilbudet. Den har ikke noe uttalt mål om at dagens kvalitetsnivå skal opprettholdes/forbedres. I lys av at store deler av rapporten til å sammenligne tilbudet i Norge med andre OECD land – hvor Norge stort sett kommer meget bra ut – stiller vi spørsmål med formålet med denne sammenligningen – og om det ligger en skjult oppfattelse av at dagens tilbud er for godt?

Som foreldre til barn i barnehage i Stavanger har vi nettopp vært i gjennom en høst hvor sparekniven har vært brukt med ubarmhjertighet på barnehagenes driftsbudsjett. I debatt med lokale politikere har dette blitt begrunnet med redusert foreldrebetaling, en oppfatning av at tilbudet i de kommunale barnehagene var for godt, samt at kuttene måtte komme i de sektorene hvor tilbudet ikke var lovpålagt. Resultatet av sparetiltakene er at både norm for nedre alder på barn i 3-6 gruppene, samt antall barn pr ansatt er strukket så langt det er mulig innenfor dagens normer for bemanning og areal. Det er også gjort store endringer i organiseringen hvor styrer har ansvar for flere barnehager med flere kilometer i avstand fra hverandre.

Med basis i den stramme kommuneøkonomien er vi bekymret for hva som vil skje med barnehagene i driftsbudsjettene til kommunene, når konkrete krav som anses som grunnpilarene for det pedagogiske tilbudet i barnehage sektoren foreslås opphevet:

- Norm for pedagogisk bemanning (en pedagogisk leder pr. 14-18 barn over 3 år og 7-9 barn for barn under 3 år).
- Norm for utdanning
- Krav til lokaler og uteområder.

Etter vår oppfatning er kvalitetskravene betydelig svekket gjennom at de ovennevnte konkrete krav foreslås slettet og erstattet med generelle vendinger som:

- "Tilstrekkelig kompetanse"
- "Eieren må i hvert enkelt tilfelle vurdere hva som er en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse"

- "Kommunen vil med sin lokalkunnskap være nærmest til å foreta egnethetsvurdering i forhold til lokale forhold og behov"
- "Skjønnsmessig helhetsvurdering ut i fra kommunens side"

Vi ser også at loven innebærer at tilsynsretten til barnehagene skal begrenses, gjennom at fylkesmannen ikke får adgang til å utføre tilsyn av den enkelte barnehage og at det må være avdekket uforsvarlige forhold i flere barnehager før denne instansen er tilgjengelig.

Barnehagen er et heldagstilbud for små barn og vi har behov for å være trygge på at den nye loven vil sikre et minst like godt tilbud som den gjeldende lov. Dersom konkrete kvalitetskrav ikke videreføres frykter vi at departementet tilrettelegger for at kommunene kan legge listen betraktelig lavere.

Vi ønsker som foreldre en redegjørelse på hvordan vår stilling som bruker/foresatt er ivaretatt i dette lovforlaget og hvordan vår klagerett er ivaretatt i den grad vi står overfor en situasjon hvor kvaliteten i tilbudet ikke er som forventet.

Vi mener at høringsnotatet inneholder mange gode tanker både om barnehagens formål og innhold, samt om kvalitet i barnehagen uttrykt av arbeidsgruppen om kvalitet. Dersom departementet ønsker å gjøre noe med dette, annet enn å pynte høringsnotatet, så bør dette tas til følge gjennom å opprettholde minimumskrav som sikret gjennom gjeldende lov.

Det er vår klare oppfatning at de konkrete kvalitetsnormene pr. barn som areal, egnet ute-areal, antall voksne, krav til pedagogisk utdanning må videreføres, og at man må bruke andre virkemidler i tillegg dersom man virkelig ønsker at barnehageeierne skal avvike positivt fra minimumskravene.

LOVUTKASTET

Kapittel I. Barnehagens formål og innhold

§ 1. Formål

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier.

Eiere av private barnehager kan i vedtektene bestemme at andre ledd ikke skal gjelde.

Private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke, kan i vedtektene fastsette særlige bestemmelser om livssynsformål.

§ 2. Barnehagens innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet.

Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver, og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse og forståelse for bærekraftig utvikling. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn. Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi stort rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagetilbud for samiske barn skal bygge på samisk språk og kultur.

Departementet fastsetter en rammeplan for barnehagen. Rammeplanen skal gi retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

Kapittel II. Barns og foreldres medvirkning

§ 3. Barns rett til medvirkning

Barn i barnehagen har rett til å uttale seg om sitt syn på barnehagen innenfor barnehagens daglige virksomhet.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Kommentar til §3 fra SBF:

Vi synes det er bra at FNs barnekonvensjon skal bli nedfelt i den nye barnehageloven og at barns deltakelse blir en del av denne lovteksten. Dette krever i imidlertid et godt utdannet, motivert og oppdatert barnehagepersonale, som bl.a kan barnekonvensjonen, demokratistyring og metoder som observasjon, systematiske samtaler og praksisfortellinger.

§ 4. Foreldreråd og samarbeidsutvalg

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeier skal sørge for at saker av viktighet forelegges samarbeidsorganene.

§ 5. Felles samarbeidsutvalg for barnehage og skole

Kommunen kan bestemme at det skal være felles samarbeidsutvalg for kommunal barnehage og grunnskole. Der begge parter ønsker det, kan det etableres tilsvarende ordning for privat barnehage og kommunal eller privat skole. Samarbeidsutvalget settes også i slike tilfeller sammen etter § 4 tredje ledd, men slik at foreldre/foresatte og ansatte

fra både barnehagen og skolen skal være representert, jf. lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringslova) § 11-1 fjerde ledd.

Kapittel III. Ansvar og myndighet

§ 6. Godkjenningsplikt

Virksomheter som gir tilsyn og omsorg for barn under opplæringspliktig alder, plikter å søke godkjenning som barnehage når:

a. virksomheten er regelmessig og ett eller flere barn har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer, og

b. antall barn som er til stede samtidig er 10 eller flere når barna er tre år eller eldre, eventuelt fem eller flere når barna er under tre år, og

c. tilsynet utføres mot godtgjøring.

Virksomheter etter første ledd må være godkjent før driften settes i gang.

Kommentar til §6b. fra SBF:

Vi mener at krav om godkjenning må endres slik at det også omfatter virksomheter med færre enn 10/5 barn. av hensyn til barnas sikkerhet. Begrunnelsen for ikke å endre her er at f.eks flere dagmammaordninger måtte godkjennes. Dette holder etter vårt syn ikke som argument. Så lenge vi ikke har full barnehagedekning har ikke alle foreldre et reelt valg.

§ 7. Barnehageeiers ansvar

Barnehageeier skal påse at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

Barnehageeier må legge fram opplysninger om regnskapsdata og tjenestedata etter forskrifter fastsatt av departementet.

Barnehageeier plikter å gi barnets bostedskommune de opplysninger som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 8 fjerde ledd.

Barnehageeier skal fastsette barnehagens vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes/de foresattes forhold til barnehagen.

Kommentar til §7 fra SBF:

Uenig i at nåværende lov § 15 6.ledd om å legge fram utkast til vedtekter ved søknad om godkjenning og at endelige vedtekter og vedtektsendringer skal sendes kommunen for orientering blir tatt bort.

Begrunnelse: Det er ikke sikkert kommunen ber om disse senere, og uansett kan det ta tid. Dette er et bindende dokument for den enkelte barnehage og til stor nytte for foreldre som søker eller får plass for sitt/sine barn i barnehagen. Vedtektene er med å gi foreldre trygghet.

§ 8. Kommunens ansvar

Kommunen er lokal barnehagemyndighet og skal sikre at barnehagene drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

Kommunen har plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

Kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn bygger på samisk språk og kultur.

Hver kommune skal opprette og føre register til bruk for trygdekontorene i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte etter kontantstøtteleven. Registeret kan samkjøres mot trygdekontorets register over mottakere

av kontantstøtte. Departementet gir forskrifter med utfyllende bestemmelser om føringen av registeret, hvilke opplysninger registeret skal inneholde og behandlingen av disse opplysningene.

Kommentar til § 8 fra SBF:

Vi er bekymret som foreldre over at kommunene skal føre tilsyn med seg selv. Foreldrenes innsyns- og klagerett bør ivaretas bedre enn i forslaget. Vi er imidlertid usikre på hvordan dette tilsynet best bør løses. Det sies på s. 52 i høringsnotatet at forslaget ikke inneholder materielle endringer i kommunens ansvar. Sett i sammenheng med at kommunen vil få det totale ansvaret for finansieringen av sektoren og få tilført midler gjennom inntektssystemet, er vi som foreldre bekymret. Barna vil kunne bli taperne.

§ 9. Fylkesmannens ansvar

Fylkesmannen har veiledningsansvar overfor kommuner og eiere av virksomheter etter denne lov og er klageinstans i forhold til vedtak fattet av kommunen etter lovens §§

10, 16, 18 og 19 og der det følger av forskrifter gitt i medhold av denne lov.

Fylkesmannen fører tilsyn med at kommunen utfører de oppgaver den som barnehagemyndighet er pålagt etter denne lov.

Kapittel IV. Barnehagemyndighetens generelle oppgaver mv.

§ 10. Godkjenning

Kommunen avgjør søknad om godkjenning etter en vurdering av barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold, jf. §§ 1 og 2.

Godkjente virksomheter skal være registrert i Enhetsregisteret.

Kommunen kan sette vilkår for godkjenningen med hensyn til antall barn, barnas alder og oppholdstid.

Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

§ 11. Familiebarnehager

Godkjenning av familiebarnehager omfatter virksomhetens organisering og det enkelte hjem.

Departementet kan gi forskrifter om godkjenning og drift av familiebarnehager.

§ 12. Samordnet opptaksprosess i kommunen

Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn.

Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved

selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.

106

§ 13. Prioritet ved opptak

Barn med nedsatt funksjonsevne skal ha rett til prioritet ved opptak i barnehage.

Det skal foretas en sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt

funksjonsevne.

Barn som det er fattet vedtak om etter lov om barneverntjenester §§ 4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd, har rett til prioritet ved opptak i barnehage.

Kommunen har ansvaret for at barn med rett til prioritet får plass i barnehage.

§ 14. Offentlig tilskudd til private barnehager

Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

§ 15. Foreldrebetaling

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om foreldrebetaling i barnehagen, herunder søskenmoderasjon og inntektsgradering.

§ 16. Tilsyn og veiledning

Kommunen fører tilsyn med virksomheter etter denne lov. Kommunen skal gi veiledning til barnehager og kan gi pålegg om retting av uforsvarlige eller ulovlige forhold ved godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller hvis forholdet ikke lar seg rette, kan kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av virksomheten. Kommunens stengingsvedtak skal sendes fylkesmannen til orientering. Vedtak om retting og stenging kan påklages til fylkesmannen.

§ 17. Barnehagemyndighetens rett til innsyn

Virksomhetens leder eller eier plikter å gi barnehagemyndigheten de opplysninger som anses påkrevet for å utøve myndighetens oppgaver etter denne lov.

Virksomhetens leder eller eier plikter også å gi barnehagemyndigheten adgang til lokaler der det drives barnehage eller virksomhet som er eller kan være godkjenningspliktige etter denne lov.

Kapittel V. Personalet

§ 18. Ledelse

Alternativ A

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse.

Barnehagen skal ha en daglig leder.

107

Alternativ B

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse.

Barnehagen skal ha en daglig leder som har utdanning som førskolelærer eller annen treårig pedagogisk utdanning på høgsolenivå med tillegg av ett års (60 studiepoeng) videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Når barnehage og grunnskole er organisert som en mindre virksomhet, kan skolens rektor være daglig leder for barnehagen.

Kommunen kan innvilge dispensasjon fra utdanningskravet etter andre ledd.

Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet gir nærmere forskrifter

Kommentar til § 18 fra SBF:

Vi mener at pedagogisk ledelse er styrers viktigste oppgave, og at utdanningskravet er med og sikrer en forsvarlig ledelse av barnehagen. Styrer må ha tid og ressurser til pedagogisk ledelse; herunder utvikling og oppfølging av planer, veiledning av personale mm. Vår erfaring er at stadig flere administrative og rutinepregede oppgaver pålegges styrer. Vi spør oss om ikke flere av disse oppgavene kunne ha vært løst enklere og rimeligere.

§ 19. Barnehagens øvrige personale

Alternativ A

Bemanningen skal bestå av førskolelærere og annet egnet personale.

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå med tillegg av ett års (60 studiepoeng) videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Kommunen kan gi dispensasjon fra utdanningskravet i første ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet gir forskrifter om dispensasjon og om unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid.

Departementet gir utfyllende forskrifter om pedagogisk bemanning.

Dagens norm om pedagogtetthet videreføres i forskrift.

Alternativ B

Som alternativ A, men med en felles norm i forskriften på én førskolelærer per 10-14 barn som er til stede samtidig.

Alternativ C

Bemanningen skal bestå av førskolelærere og annet egnet personale.

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå med tillegg av ett års (60 studiepoeng) videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Barnegruppene skal ha en størrelse som er hensiktsmessig ut fra barnas alder og forutsetninger.

Kommunen kan gi dispensasjon fra utdanningskravet i første ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet gir forskrifter om dispensasjon og om unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid.

108

Alternativ D

Bemanningen skal være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Barnegruppene skal ha en størrelse som er hensiktsmessig ut fra barnas alder og forutsetninger.

Kommentar til § 19 fra SBF:

Vi mener at Alternativ B (med utdanningskrav og norm for antall barn) er det som best sikrer et godt tilbud for våre barn. Vi ønsker motiverte og kompetente ansatte i barnehagen. Vi frykter at om man fjerner utdanningskravet for pedagogiske ledere, så vil dette på sikt kunne ødelegge status for yrket, ønsket om å utdanne seg til førskolelærer og derigjennom bygge ned kompetanse hos alle de ansatte i barnehagen. Dersom departementet virkelig ønsker at flere barnhager avviker positivt fra minimumskravene, bør man benytte andre virkemidler for å stimulere til dette. Sammenligningen med Sverige, Danmark og Finland på dette området virker svært mangelfull. Vi oppfordrer departementet å søke en bedre forklaring på hvorfor disse landene har en høyere pedagogtetthet før man velger å oppheve normen. Vi har ingen tro på at pedagogtettheten vil øke ved at man fjerner minimumskravene.

§ 20. Politiattest

Den som skal arbeide i barnehage må legge fram tilfredsstillende politiattest.

Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn.

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot barn, er utelukket fra arbeid i barnehager.

Kommunen kan kreve politiattest etter første ledd også for andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen.

Departementet gir utfyllende forskrifter til denne paragrafen.

Kapittel VI. Forskjellige bestemmelser

§ 21. Saksbehandlingsregler for opptak i barnehagen

(Lovforslag kommer senere)

§ 22. Taushetsplikt

For virksomheter etter denne lov, gjelder reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13f tilsvarende.

§ 23. Opplysningsplikt til sosialtjenesten

Barnehagepersonalet skal gi sosialtjenesten bistand i klientsaker. De skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenestens side, og de

skal av eget tiltak gi sosialtjenesten opplysninger om slike forhold. Av eget tiltak kan opplysninger bare gis etter samtykke fra klienten, eller så langt opplysningene ellers kan gis uten hinder av taushetsplikt. Opplysninger skal normalt gis av daglig leder.

§ 24. Opplysningsplikt til barneverntjenesten

Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.

Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige

for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gis av daglig leder.

109

§ 25. Helsekontroll av barn og personale

Før et barn begynner i barnehage, skal det legges fram erklæring om barnets helse.

Dersom barnet har møtt til de ordinære undersøkelser på helsestasjon, kan slik erklæring gis av barnets foresatte.

Barnehagens personale har plikt til å gjennomgå adekvat tuberkulosekontroll.

§ 26. Lovens anvendelse på Svalbard

Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

Kapittel VII. Ikrafttredelse og endringer i andre lover

§ 27. Ikrafttredelse. Endringer i andre lover

I.

Denne lov trer i kraft fra den dag Kongen bestemmer. Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i annen lov: Lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager oppheves